

Vrijwillige opsluiting

Zo ver is het dus met mij gekomen: ik ben een zestigplusser met autobaanangst geworden. Iemand die op de rechterstrook kilometers lang achter de traagste vrachtwagen blijft hangen en door andere vrachtwagens wordt ingehaald. Sommige chauffeurs drukken hard op de claxon voordat ze aan hun inhaalmanoeuvre beginnen. Ik stel me voor dat ik hun gemopper en gevloek kan horen.

"Godverdomme!"

"Idioot!"

"Trage tyfuslak!"

Bij iedere afslag overweeg ik de autobaan te verlaten en rechtsomkeert te maken. Terwijl de kilometer teller onder de tachtig zakt, repeteer ik in mijn hoofd wat ik, als ik terug in de veiligheid van mijn huis Robert opbel, tegen hem zal zeggen.

"Sorry, maar het lukte echt niet vandaag. Ik zat gewoon te zweten achter het stuur."

Toch rijd ik verder, krampachtig het stuur vasthoudend. Hoe traag mijn tempo ook is, knooppunt Deil komt steeds dichterbij. Als ik dat gepasseerd ben, zal omkeren geen optie meer zijn.

In mijn broekzak trilt mijn mobieltje. Opnemen is natuurlijk niet aan de orde. Toch wil ik weten wie me op dit moment probeert te bereiken. Als het Robert is, kan ik bij de volgende afslag van de weg afgaan en een plekje zoeken om hem terug te bellen. Ik klem mijn rechterhand nog wat strakker om het stuur en met mijn linkerhand wurm ik het mobieltje uit mijn broekzak. De naam van mijn jongste dochter licht op. Waarom zou ze me nu bellen? Zou er iets met een van de kleinkinderen aan de hand zijn?

Het bellen stopt. Ik wil de telefoon terug in mijn broek stoppen, maar het apparaatje glijdt uit mijn hand en valt in de gleuf tussen mijn stoel en de autodeur. Een luide vloek ontsnapt aan mijn mond. Het rijden op de autobaan geeft al zoveel stress en nou komt dit er verdomme ook nog bij. Ik had mijn gevoel vanmorgen moeten volgen en Robert gewoon moeten afzeggen. Voordat ik vertrok, heb ik overwogen hem te bellen met het verhaal dat de auto helaas niet wilde starten. Ook andere smoezen zijn in mij opgekomen, als oprispingen van eten dat niet goed verteerd is, maar geen van alle had in mijn oren overtuigend genoeg geklonken. Ik ben toch in de auto gestapt, als een gevangene die besloten heeft zich vrijwillig te laten opsluiten.

Pas als ik het centrum van het land levend en wel bereikt heb, zal ik me kunnen bevrijden. Voordat ik het knopje van Roberts bel beroer, zal ik eerst mijn dochter terugbellen.

Een teken van de tijd

Op een warme junidag vijf jaar geleden, zo'n dag waarop de tijd een pas op de plaats leek te maken, zat ik in een studentikoze kamer in Utrecht tegenover Robert Overgaag, mijn jeugdvriend die plotseling uit de mist van de tijd tevoorschijn gekomen was. Nadat Robert, zoals hij zei, zijn verslavingen achter zich had gelaten, was hij een paar weken daarvoor op de oude fiets van zijn moeder door de Wilgendreef gereden, de straat waarin ik 59 jaar eerder geboren was in de naoorlogse Oostenrijkse woning waar Robert tijdens de jaren dat we op de middelbare school zaten zo vaak geweest was.

"Toen ik je vader achter het voorkamerraam van nummer 6 zag staan, zwaaiend naar iemand van wie hij kennelijk net afscheid had genomen, kneep ik in een impuls in mijn remmen. Vervolgens heb ik de fiets op slot gezet en aangebeld. Je vader herkende me aanvankelijk niet, maar vroeg me toch binnen te komen. Daar constateerde ik dat er in jouw ouderlijk huis na mijn laatste bezoek, meer dan veertig jaar geleden, nauwelijks wat veranderd was. Het granieten aanrechtblad, de bakelieten telefoon in de hal, de toen al ouderwetse schemerlamp in de voorkamer en het enigszins verschoten kleed op de eettafel in de achterkamer, ze gaven me het gevoel dat er sinds we het Witherencollege verlaten hebben amper tijd verstreken was. Jouw vader was natuurlijk veel ouder geworden, maar de scheiding in zijn inmiddels witgrijze haren was nog net zo strak en zijn toenmalige statigheid had hij ondanks zijn rollator grotendeels behouden. Hij was, vond ik, een man die je nog steeds alleen maar met meneer kon aanspreken. Meneer Meulenstein."

Robert schonk nog een keer voor ons beiden een theeglas vol, wat mij de gelegenheid gaf het aan zijn slaapkamer grenzende keukentje van mijn jeugdvriend nog wat beter in me op te nemen. Zo woont hij dus, dacht ik, als een wat oudere student die zich nog maar net de luxe van een eigen kookgelegenheid kon permitteren en daar zo verguld over was dat hij een volgende stap op de maatschappelijke ladder niet meer nodig vond. We bliezen in de thee, als om de tijd nogmaals de gelegenheid te geven het gat van bijna veertig jaar tussen deze ontmoeting en de vorige tot me te laten doordringen. Deden we dat toen ook al, zo demonstratief in de thee blazen, vroeg ik me af. Na een simultane slok ging Robert verder met het verhaal over zijn bezoek aan mijn vader.

"Na iets meer dan een half uur ben ik opgestaan uit de fauteuil waarvan de vering in mijn billen leek te prikken, ondanks verwoede pogingen van jouw vader om mij nog langer bij zich te houden. Het kostte enige overredingskracht om tot hem te laten doordringen dat ik nog andere dingen op het programma had staan. Ik kon alleen maar weggkomen met de belofte dat ik binnenkort nog eens zou langskomen. En ik moest en

zou mijn telefoonnummer en mailadres achterlaten, dan zou jij contact met mij kunnen opnemen. Hij was ervan overtuigd dat jij dat heel graag zou willen."

Aanvankelijk had ik daar helemaal geen zin in gehad. Dat had vooral te maken met de manier waarop mijn vader tijdens het vaste zondagse bezoek aan mijn ouderlijk huis over Roberts bezoek vertelde. Hij beschreef hem alsof het Gods zoon zelf was die hem met een bezoek vereerd had. Robert was zo'n aardige, beleefde man. Hij had het zo leuk gevonden het huis nog eens te zien en zou beslist heel graag opnieuw met zijn jeugdvriend in contact komen. Hij wilde zijn telefoonnummer en mailadres per se achterlaten en zou het heel erg leuk vinden als ik hem binnenkort zou bellen of mailen. 'Heel erg leuk' resoneerde het dagenlang in mijn hoofd. Dat zou wel loslopen. Ik wist meteen zeker dat mijn vader degene was die Robert gevraagd had zijn telefoonnummer op te schrijven.

Maar toch had het verhaal van mijn vader me getriggerd. Meermalen haalde ik die eerste dagen het briefje met Roberts contactgegevens uit mijn portemonnee, waar ik het na het bezoek aan mijn vader had weggestopt. Dan bekeek ik het nummer en het mailadres alsof ik alleen al via deze gegevens het door de tijd geslagen gat kon dichtten. Hoewel ik het nummer al snel van buiten kende, besloot ik dat ik Robert in ieder geval niet zou bellen. Na bijna veertig jaar als eerste geconfronteerd te worden met het ietwat verwijfde timbre van zijn stem leek me een ontkenning van het feit dat de tijd sinds Roberts *coming-out* wel degelijk voortschreden was. Mijn naam door Robert uitgesproken te horen worden alsof we elkaar gisteren nog gesproken hadden, nee, daar was ik niet aan toe. Nog niet, in ieder geval. Maar ook het sturen van een mailtje, hoe makkelijk dat ook was en tegelijkertijd het voortschrijden van de tijd bevestigde, schoof ik steeds weer voor me uit. Iedere keer vouwde ik het briefje toch weer dicht en stopte het terug in mijn portemonnee, ongeduldig wachtend op het moment dat mijn rechterhand mijn laptop wel zou openklappen en mijn vingers Roberts mailadres zouden intikken.

Naarmate de weken verstreken en mijn vader bij de bezoeken die ik hem bracht niet meer aan Roberts bezoek refereerde, veranderde ongeduldig in min of meer geduldig. Als het al een aantrekkelijke gedachte was een schim uit het verleden weer tot leven te wekken en met hem de tijdkloof te overbruggen, dan zou de tijd vanzelf uitwijzen of ik daar behoefte aan had. De tijd hield er niet van onder druk gezet te worden en wenste zelf aan te geven wanneer het goede moment gekomen was.

Dat gebeurde tijdens het lezen van een roman, een van mijn grootste hobby's. Er was in mijn optiek geen betere manier om het voortrazen van de tijd te relativiseren dan door me steeds weer te verplaatsen in de levens van fictionele personages die net als ik worstelden met het feit dat de wijzers van de klok gestaag voorwaarts gingen. Daar putte ik